

ردیف	پرسش	پاسخ	توضیحات
۱	نقل و انتقال سهام در شرکت های سهامی عام غیر بورسی چگونه انجام می شود؟ آیا لازم است نقل و انتقال اینگونه سهام در دفتر اسناد رسمی انجام پذیرد؟	نقل و انتقال سهام با رعایت بند ۸ ماده ۸ اصلاحیه قانون تجارت از طریق دفتر سهام، موضوع ماده ۴۰ قانون مزبور، از وجاهت قانونی برخوردار می باشد.	
۲	اگر توافقنامه ای بین دوشرکت (عضو هیات مدیره شرکتی که سهامدار شرکت دیگر نیز باشد) به امضا برسد مبنی بر تعهد و ضمانت بدهی آن شرکت، آیا توافقنامه مزبور مشمول مقررات مفاد ماده ۱۲۹ اصلاحیه قانون تجارت می باشد؟	با عنایت به مواد ۶۸۴ قانون مدنی، عقد ضمان تضمین و ارائه وثایق از مصادیق معامله است. ضمن اینکه طبق بند ۲۱ استاندارد حسابداری شماره ۱۲ با عنوان افشای اطلاعات در خصوص اشخاص وابسته، ضمانت ها و وثایق به عنوان معامله تلقی شده است.	
۳	چنانچه شرکتی مازاد بر میزان یک دهم سرمایه خویش، اندوخته قانونی در نظر گرفته و در حسابها منظور نموده باشد، آیا می تواند بر اساس مصوبه مجمع عمومی عادی خویش، مازاد مذکور را از اندوخته برداشت نماید؟	باستفاد از ماده ۲۳۹ اصلاحیه قانون تجارت، در صورتی که اندوخته قانونی مازاد بر حد نصاب پیش بینی شده در مواد ۱۴۰ و ۲۳۸ وضع شده باشد، قبل از انحلال شرکت قابل تقسیم بین سهامداران نمی باشد.	
۴	در صورت عدم تقسیم سود بین سهامداران آیا در نظر گرفتن نسبت معینی از سود خالص سال مالی شرکت جهت پاداش هیات مدیره مجاز می باشد.	طبق ماده ۲۴۱ اصلاحیه قانون تجارت، حد نصاب پاداش هیئت مدیره با توجه به نوع شرکت سهامی (عام و خاص) درصدی از سود تقسیم شده بین صاحبان سهام است. بنابراین به هر علت سود بین صاحبان سهام تقسیم نشود، پاداش هیات مدیره قابل پرداخت نخواهد بود.	

ردیف	پرسش	پاسخ	توضیحات
۵	مابه‌التفاوت حاصل از فروش حق تقدم سهامدارانی که از حق تقدم خود در مهلت قانونی استفاده ننموده‌اند به مبلغی بیش از مبلغ اسمی، صرف سهام محسوب می‌شود یا متعلق به سهامداران قبلی است؟	اگرچه در این خصوص به صراحت در اصلاحیه قانون تجارت اشاره نشده ولی با عنایت به مفاد مواد ۳۵ و ۱۶، تفاوت ایجاد شده متعلق به سهامدارانی است که از حق تقدم خود استفاده نکرده‌اند.	
۶	آیا امکان فعالیت شاغلین انفرادی در قالب موسسات یکنفره وجود دارد؟	با در نظر داشتن ماده ۲۴ اساسنامه جامعه و تبصره یک ماده چهار آئین‌نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی در حال حاضر با توجه به مقررات فعلی جامعه، فعالیت حسابداران رسمی شاغل انفرادی در چارچوب موسسات یکنفره امکان پذیر نبوده و با توجه به تبصره ۳ قانون تشکیل جامعه، فعالیت شاغلین مزبور در موسسات یکنفره منوط به پیش‌بینی این موضوع در اساسنامه جامعه می‌باشد.	
۷	در صورتی که پس از صدور گزارش حسابرسی و بازرس قانونی، مجمع عمومی عادی تشکیل نگردد و صورتهای مالی به تصویب نرسد، مسئولیت حسابرس و بازرس قانونی چیست؟	از آنجاکه بازرس یا بازرسان شرکت طبق ماده ۱۵۴ اصلاحیه قانون تجارت در مقابل شرکت و اشخاص ثالث نسبت به تخلفاتی که در انجام وظایف خود مرتکب می‌شوند طبق قواعد عمومی مرتبط به مسئولیت مدنی، مسئول جبران خسارت خواهند بود و این مسئولیت محدود به دوره مأموریت بازرس نیست و همواره صادق است، و از طرفی به موجب ماده ۱۵۰ قانون، بازرس یا بازرسان موظفند باتوجه به ماده ۱۴۸ قانون، گزارش جامعی راجع به وضع شرکت به مجمع عمومی عادی تسلیم کنند، بنابراین بازرس یا بازرسان اولاً در هر زمانی (حتی پس از مدت مأموریت) موظف به تسلیم گزارش فوق‌الذکر می‌باشند. ثانیاً مسئول جبران خسارات وارده می‌باشند و این امر محدود به زمان معینی از جمله مدت مأموریت بازرس نیست. لذا در صورتیکه مطابق ماده ۹۱ قانون چنانچه هیئت مدیره مجمع عمومی عادی سالانه را در موعد مقرر دعوت نکند، بازرس یا بازرسان شرکت مکلفند راساً اقدام به دعوت مجمع مزبور نمایند در صورتی که مجمع عمومی عادی با دعوت هیات مدیر تشکیل نشود و بازرس یا بازرسان نیز نتوانند مجمع را دعوت نمایند اجرای ماده ۹۱ پس از گذشت یکسال مالی بلا اجرا خواهد ماند.	
۸	طبق ماده ۱۲۶ اصلاحیه قانون تجارت "هیچکس نمی‌تواند در عین حال مدیریت عامل بیش از یک شرکت را داشته باشد." آیا اگر شرکتی دارای شرکت فرعی در خارج از ایران باشد، و مدیریت هر دو شرکت با یکنفر باشد، خلاف ماده مذکور عمل شده؟	مراد از مفهوم کلمه "شرکت" در ماده ۱۲۶ اصلاحیه قانون تجارت منحصرأً شرکت‌های تجاری موضوع ماده ۲۰ قانون تجارت است که به موجب مقررات خاص ثبت، نزد مرجع ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده به موجب مفاد ماده ۵۸۳ همان قانون دارای شخصیت حقوقی می‌شوند. بنابر حکم ماده ۱۲۶ قانون مذکور ناظر بر شرکت‌هایی است که به موجب مقررات قانون تجارت و در قالب تفسیر خاص این قانون به وجود آمده است. در ثانی با امعان نظر به قاعده مجلی یا درون مرزی بودن قوانین (به استثنای قوانین مربوط به احوال شخصی) اساساً دایره شمول مقررات قانون تجارت محدود به مرزهای سیاسی و جغرافیایی ایران است. بنابراین حکم ماده ۱۲۶ قانون مورد بحث نمی‌تواند در مورد شرکت‌های غیر ایرانی و خارج از مرزهای سیاسی و جغرافیایی ایران لازم اجرا باشد.	

ردیف	پرسش	پاسخ	توضیحات
۹	در صورت عدم ارائه اطلاعات و مدارک مورد نیاز در موعد مقرر تکلیف بازرس به چه صورت می باشد؟	در صورتی که به هردلیل صاحبکار از ارائه اطلاعات و مدارک مورد نیاز از جمله ارائه صورت های مالی خودداری نماید، بازرس وظیفه دارد که در موعد مقرر گزارش خود را به مجمع عمومی سالانه ارائه نماید.	
۱۰	در صورت عدم دعوت مجمع عمومی سالیانه در موعد مقرر تکلیف بازرس به چه صورت می باشد؟	طبق مفاد ماده ۹۱ اصلاحیه قانون تجارت در صورتی که هیات مدیره در موعد مقرر در اساسنامه مجمع عمومی عادی سالانه را دعوت ننماید بازرس موظف به دعوت مجمع عمومی است و در صورتی که در اولین دعوت، حدنصاب لازم جهت تصمیم گیری حاصل نشد، تکلیف بازرس جهت دعوت مجدد از مجمع عمومی عادی سالانه در مهلت پیش بینی شده در اساسنامه همچنان به قوت خود باقی است.	
۱۱	آیا انتخاب بیش از یک نفر شخص حقیقی به عنوان مدیر عامل مجاز می باشد؟	با استنباط از مفاد ماده ۱۲۴ اصلاحیه قانون تجارت، انتخاب بیش از یک نفر شخص حقیقی به عنوان مدیر عامل مغایرتی با قانون تجارت ندارد و در این حالت، حدود اختیارات طبق اساسنامه و قانون مشخص خواهد شد.	
۱۲	در هنگامیکه حسابرس مسئولیت بازرس قانونی ندارد آیا همچنان می بایست مفاد قانون تجارت را بررسی و موارد عدم رعایت را در گزارش حسابرسی درج نماید؟	طبق ماده ۴ آئین نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابداران رسمی در مواردی که حسابرس مسئولیت بازرس قانونی را به عهده ندارد، مکلف است که موارد عدم رعایت قوانین و مقررات تجاری و مالیاتی توسط شخصیت حسابداری مورد گزارش را در سایر موارد درج نماید.	
۱۳	با عنایت به اهمیت موضوع قوانین و مقررات آیا میزان اهمیت معیاری جهت تشخیص قابل درج بودن یا غیر قابل درج بودن در گزارش حسابرسی می باشد؟	موضوع سطح اهمیت در رابطه با موارد عدم رعایت قوانین و مقررات به منظور موارد قابل درج در گزارش موضوعیت ندارد.	
۱۴	منظور از "سایر قوانین" در مفاد بند الف ماده ۴ آئین نامه اجرائی تبصره ۴ قانون کلیه قوانین جاری است یا سایر قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت واحد رسیدگی؟	منظور سایر قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت شخصیت حسابداری مورد گزارش می باشد.	

ردیف	پرسش	پاسخ	توضیحات
۱۵	آیا غیر از اعضای جامعه حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی، سایرین مجاز به ارائه خدمات موضوع بند ت ماده ۱ اساسنامه جامعه می‌باشند؟	با توجه به مفاد ماده واحده قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی و نیز بند "ح" تبصره ماده یک اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران، صرفاً ارائه خدمات احصاء شده در ماده واحده فوق در حیطه اختیارات و وظایف حسابداران رسمی است و سایر خدمات حرفه‌ای پیش‌بینی شده در بند "ت" ماده یک اساسنامه جامعه را سایر اشخاص (غیر عضو) می‌توانند انجام دهند.	
۱۶	آیا گزارش های صادره توسط شرکای موسسات حسابرسی، مستقل از موسسه متبوع (در سربرگ شخصی شریک) دارای اعتبار است؟	صدور گزارش حسابرسی توسط شرکای موسسات حسابرسی بطور مستقل از موسسه متبوع (در سربرگ شخصی شریک) از موارد تخلف از مقررات جامعه است ولی گزارش های صادره دارای اعتبار است.	
۱۷	منظور از سرمایه مطرح شده در ماده ۱۴۱ اصلاحیه قانون تجارت سرمایه ثبت شده است یا پرداخت شده؟	در موارد مختلف اصلاحیه قانون تجارت که موضوع سرمایه مطرح شده، منظور سرمایه ثبت شده بوده و موارد خاص که در نظر قانون‌گذار سرمایه پرداخت شده باشد به صراحت در قانون ذکر شده است. بنابراین منظور از سرمایه ذکر شده در ماده ۱۴۱ اصلاحیه قانون، سرمایه ثبت شده می‌باشد.	
۱۸	نوع شخصیت بازرس در شرکتهای سهامی بر اساس قانون تجارت به چه صورت است و آیا می‌توان شخص حقوقی را به عنوان بازرس انتخاب نمود؟	طبق مفاد مواد ۱۴۴ و ۱۴۶ اصلاحیه قانون تجارت انتخاب بازرس اصلی و علی‌البدل توسط مجمع عمومی صاحبان سهام برای هر سال الزامی شده است. با توجه به مفاد ماده ۱۴۷ همین قانون به طور ضمنی مستفاد می‌شود که بازرسان می‌باید از بین اشخاص حقیقی انتخاب شوند. لیکن در قانون تشکیل جامعه، که قانون خاص و موخر بر اصلاحیه قانون تجارت می‌باشد وظیفه حسابرس و بازرس قانونی شرکت‌های مختلف را به عهده حسابداران رسمی (اشخاص حقیقی) گذاشته و در تبصره ۳ قانون فوق‌الذکر برای انجام حسابرسی و بازرسی قانونی شرکت های مزبور اجازه تشکیل موسسات حسابرسی (اشخاص حقوقی) را داده است. با توجه به موارد فوق، اشخاص حقوقی عضو جامعه مجاز به پذیرش وظیفه بازرس قانونی در شرکت‌های سهامی هستند. ضمن اینکه در ماده ۲ آئین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی، اشخاص حقوقی احصاء شده در بندهای "الف" تا "ز" ماده مزبور مکلف شده اند بازرس قانونی خود را از میان موسسات حسابرسی انتخاب نمایند.	

ردیف	پرسش	پاسخ	توضیحات
۱۹	حق حضور و پاداش دریافتی متعلق به شخص حقوقی است یا شخص معرفی شده به نمایندگی حقیقی؟	-در ماده ۱۳۴ اصلاحیه قانون تجارت، پاداش و حق حضور در جلسات صرفاً برای اعضای هیئت مدیره پیش‌بینی شده است. از سوی دیگر طبق ماده ۱۱۰ قانون مزبور، شخص حقوقی که به سمت عضو هیئت‌مدیره انتخاب می‌شود موظف است یک نفر را به نمایندگی خود به شرکت معرفی نماید. رابطه بین شخص حقوقی عضو هیئت مدیره و نماینده وی که به شرکت سرمایه‌پذیر معرفی می‌شود. رابطه مباشرتی است و لذا حق‌الزحمه نماینده مزبور بر اساس توافق با شخص حقوقی ذیربط صورت می‌گیرد. بنابراین پاداش و حق حضور پرداختی توسط شرکت سرمایه‌پذیر متعلق به شخص حقوقی عضو هیئت‌مدیره (شرکت سرمایه‌گذار) می‌باشد؟	
۲۰	آیا پرداخت پاداش و حق حضور به شخص حقیقی (نماینده شخص حقوقی) مجاز می‌باشد؟	-پرداخت پاداش و حق حضور مربوط به اشخاص حقوقی (عضو هیئت‌مدیره) به سایرین از جمله نماینده معرفی شده توسط وی، باید بر اساس مجوز کتبی (صاحبان امضای مجاز شرکت سرمایه‌گذار) صورت گیرد؟	
۲۱	آیا پاداش مربوط به عضو حقوقی هیئت‌مدیره باید جزو ارقام درآمد شرکت سرمایه‌پذیر منظور گردد؟	-پاداش دریافتی بخشی از درآمدهای شرکت سرمایه‌گذار تلقی می‌گردد؟	
۲۲	در صورت عدم رعایت مقررات فوق، نحو برخورد حسابرس و بازرس چگونه خواهد بود؟	-عدم رعایت مقررات فوق باید طبق "دستورالعمل تهیه و ارائه گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی" در بخش "گزارش در مورد سایر الزامات قانونی و مقرراتی" به نحو مقتضی منعکس گردد؟	

پرسش و پاسخ کارگروه قوانین و مقررات
از تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۳ لغایت ۱۳۹۴/۱/۱۶

ردیف	پرسش	پاسخ	تاریخ جلسه
۲۳	آیا تأدیه سرمایه تعهدی توسط سهامداران و انعکاس حسابداری رویداد مالی مزبور، مستلزم انجام تشریفات قانونی مربوط در اداره ثبت شرکت‌ها (روزنامه رسمی) است؟	طبق شواهد و نمونه‌های موجود، هرچند در حال حاضر پرداخت سرمایه تعهدی در اداره ثبت شرکت‌ها ثبت و در روزنامه رسمی آگهی می‌شود، لیکن لایحه اصلاحی مصوب سال ۱۳۴۷ قانون تجارت، فاقد حکم یا شروطی دائر بر لزوم ثبت پرداخت حصه سرمایه تعهدی صاحبان سهام در اداره مزبور است. از این رو، عدم ثبت رویداد فوق در اداره ثبت شرکت‌ها و آگهی آن در روزنامه رسمی به هر دلیل، مانع از ثبت حسابداری رویداد فوق‌الذکر به عنوان تأدیه سرمایه تعهدی صاحبان سهام نخواهد بود.	۱۳۹۲/۱۱/۱۳
۲۴	در شرکت‌هایی که فاقد واحدی تحت عنوان "صندوق" هستند، نحوه توزیع و نگهداری سهام وثیقه اعضای هیئت مدیره (موضوع ماده ۱۱۵ اصلاحیه قانون تجارت)، چگونه است؟	صندوق نمادی از جایگاه حفاظت شده است و می‌تواند صندوق بانک و یا هر محل محفوظ دیگری برای نگهداری اوراق سهام باشد، لذا نگهداری اوراق سهام (از جمله سهام وثیقه) الزاماً مترادف با وجود واحد صندوق به معنای تشکیلاتی آن نیست.	۱۳۹۲/۱۲/۱۱
۲۵	در راستای آیین‌نامه اجرایی قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور، آیا شرکت‌های بازرگانی مشمول استفاده از امتیاز تجدید ارزیابی داراییهای پیش‌بینی شده در قانون فوق می‌باشند؟	در ماده ۱۷ آیین‌نامه اجرایی قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی... منظور از اصطلاح "بنگاه اقتصادی"، کلیه شرکت‌ها اعم از تولیدی و خدماتی و یا بازرگانی می‌باشد و برای استثنا، صراحت قانونی لازم است، لذا کلیه شرکت‌های بازرگانی نیز واجد شرایط قانونی مورد نظر آیین‌نامه می‌باشند.	۱۳۹۲/۱۲/۱۱
۲۶	با توجه به مصوبه سازمان بورس و اوراق بهادار مبنی بر عضویت عضو غیر موظف هیئت مدیره در کمیته‌های حسابرسی شرکت‌ها، شمول ماده ۱۳۴ اصلاحیه قانون تجارت در خصوص پرداخت حق حضور در جلسات کمیته حسابرسی به عضو مذکور، چگونه است؟	بر اساس قسمت اخیر ماده ۱۳۴ اصلاحیه قانون تجارت، چنانچه عضویت در کمیته‌های حسابرسی به تبع سمت آنان در هیئت مدیره باشد، مشمول ماده ۱۳۴ اصلاحیه قانون تجارت می‌باشد.	۱۳۹۳/۴/۱

پرسش و پاسخ کارگروه قوانین و مقررات

از تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۳ لغایت ۱۳۹۴/۱/۱۶

ردیف	پرسش	پاسخ	تاریخ جلسه
۲۷	آیا پذیرش سیمت متولی در صندوق‌های سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان، توسط مؤسسات حسابرسي عضو جامعه حسابداران رسمي ايران، جايز است؟	با توجه به مفاد مواد ۱۷، ۴۳ و ۴۷ اساسنامه صندوق سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان و تداخل وظایف نظارتی و وظایف اجرایی پیش‌بینی شده برای متولی طبق مفاد مواد مذکور، پذیرش سیمت متولی در صندوق‌های مذکور توسط مؤسسات عضو جامعه حسابداران رسمي ايران، اصولی نیست.	۱۳۹۳/۷/۱۶
۲۸	آیا حکم ماده ۱۳۳ اصلاحیه قانون تجارت، نسبت به اشخاص حقوقی عضو هیئت مدیره دو شرکت با معاملات رقابتی که نمایندگان حقیقی جداگانه‌ای در هر یک از شرکت‌های فوق معرفی نموده‌اند، تسری دارد؟	با توجه به مفاد ماده ۱۱۰ اصلاحیه قانون تجارت، نمایندگان اشخاص حقوقی مشمول همان شرایط و تعهدات و مسئولیت‌های مدنی و جزایی عضو هیئت مدیره بوده و از این رو، مشمول ماده ۱۳۳ اصلاحیه قانون تجارت نیز می‌گردند.	۱۳۹۳/۷/۱۶
۲۹	آیا چنانچه اعضای هیئت مدیره و مدیرعامل دو شرکت با معاملات رقابتی، در شرکت رقیب صرفاً سهامدار یا کارمند (نه در سطح مدیران ارشد) باشند، مشمول حکم ماده ۱۳۳ اصلاحیه قانون تجارت خواهند بود؟	با توجه به مفاد ماده ۱۳۳ اصلاحیه قانون تجارت، چنانچه مدیران و مدیرعامل شرکت، سهامدار یا کارمند شرکت دیگری نیز باشند، نمی‌توانند معاملاتی نظیر معاملات شرکت که متضمن رقابت با عملیات شرکت باشد، انجام دهند، لیکن فعالیت شرکت‌هایی که اشخاص مذکور سهامدار و یا کارمند آن باشند، مشمول مفاد ماده فوق نمی‌باشد.	۱۳۹۳/۷/۱۶
۳۰	ارائه خدمات حسابرسي عملیاتی در قالب کدام یک از انواع خدمات موضوع مفاد اساسنامه مؤسسات حسابرسي قرار می‌گیرد؟	خدمات حسابرسي عملیاتی در ردیف خدمات بند ۵-۶ ماده ۶ اساسنامه نمونه مؤسسات حسابرسي عضو جامعه حسابداران رسمي ايران قرار می‌گیرد.	۱۳۹۳/۷/۱۶
۳۱	آیا پرداخت مخارج مسافرت و اقامت عضو هیئت مدیره و یا در اختیار گذاردن خودرو شرکت به نامبرده، از مصادیق معاملات موضوع ماده ۱۲۹ اصلاحیه قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷ محسوب می‌گردد؟	با توجه به تعریف معاملات تجاری طبق مفاد ماده ۲ قانون تجارت، پرداخت مخارج مسافرت و اقامت عضو هیئت مدیره و همچنین استفاده از خودروی شرکت توسط عضو هیئت مدیره، معامله تلقی نمی‌شود.	۱۳۹۳/۷/۱۶

پرسش و پاسخ کارگروه قوانین و مقررات
از تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۳ لغایت ۱۳۹۴/۱/۱۶

ردیف	پرسش	پاسخ	تاریخ جلسه
۳۲	آیا پذیرش سمت رئیس کمیته حسابرسی در شرکتی که شرط آن عضویت در هیئت مدیره نیز باشد، جایز است؟	با توجه به مفاد بند "ث" ماده (۱) اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران، حسابداران رسمی شاغل عضو جامعه حسابداران رسمی ایران نمی‌توانند عنوان عضو هیئت مدیره و رئیس کمیته حسابرسی در شرکت‌ها را بپذیرند.	۱۳۹۳/۷/۱۶
۳۳	آیا حضور حسابداران رسمی شاغل به عنوان نماینده سهامداران حقوقی در مجامع شرکت‌ها و یا عضویت آنان در هیئت رئیسه مجامع مزبور، در شرایطی که همزمان حسابرس و بازرس قانونی شرکت یا شرکت‌های مرتبط با سهامداران فوق باشند، جایز است؟	نظر به اینکه طبق آیین رفتار حرفه‌ای، حسابدار رسمی شاغل باید از پذیرش و انجام فعالیت‌هایی که ممکن است به استقلال حرفه‌ای وی لطمه وارد کند خودداری نماید، لذا به دلیل امکان وجود عدم رعایت استقلال و بی‌طرفی حسابرس، حسابدار رسمی شاغل باید از پذیرش سمت‌های مطروحه، خودداری کند.	۱۳۹۳/۷/۱۶
۳۴	آیا دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی دارای مجوز از مراجع ذی‌ربط که بر اساس مصوبات و آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی و اداری و تشکیلاتی مصوب هیئت امنای خود که حسب مورد به تأیید وزرای علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت و آموزش پزشکی می‌رسد، اداره می‌شوند، مشمول مقررات قانون ارتقای سلامت اداری و مقابله با فساد می‌باشند؟	با توجه به مفاد ماده ۲ قانون ارتقای سلامت اداری و مقابله با فساد، دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی دولتی، مشمول قانون مزبور می‌باشند.	۱۳۹۳/۱۱/۵
۳۵	آیا زوج بودن تعداد اعضای هیئت مدیره در شرکت‌های سهامی، برخلاف مفاد اصلاحیه قانون تجارت است؟	به استثنای این مطلب که تعداد اعضای هیئت مدیره در شرکت‌های سهامی عمومی نباید از ۵ نفر کمتر باشد، در سایر شرکت‌ها، زوج بودن تعداد اعضای هیئت مدیره، برخلاف مفاد اصلاحیه قانون تجارت نبوده و تصمیمات هیئت مدیره طبق مفاد اساسنامه صورت می‌گیرد.	۱۳۹۳/۱۱/۵

پرسش و پاسخ کارگروه قوانین و مقررات

از تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۳ لغایت ۱۳۹۴/۱/۱۶

ردیف	پرسش	پاسخ	تاریخ جلسه
۳۶	آیا انتقال بخشی از حق تقدم‌های استفاده نشده توسط سهامداران به ارزش اسمی به هیئت مدیره و کارکنان شرکت، مطابق مفاد اصلاحیه قانون تجارت است؟	در صورتی که مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام، در ارتباط با افزایش سرمایه و استفاده از حق تقدم سهام با حضور صد در صد صاحبان سهام تشکیل شده باشد و تمامی سهامداران، اختیار انتقال حق تقدم سهام خود را به ارزش اسمی به هیئت مدیره واگذار نموده باشند، مغایر با مفاد اصلاحیه قانون تجارت نیست.	۱۳۹۳/۱۲/۳
۳۷	آیا مؤسسات حسابرسی عضو جامعه، در راستای انجام وظایف حسابرسی مستقل و بازرسی قانونی خود، مکلفند مفاد ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور را در خصوص گزارش موارد سوء جریانات شناسایی به آن سازمان، رعایت نمایند.	در صورتی که شرکت یا سازمانی مشمول بند "الف" ماده (۲) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور باشد، مشمول مفاد ماده (۱۲) قانون مزبور نیز بوده و اگر بازرسی شرکت یا سازمان مزبور در جریان رسیدگی خود به سوء جریانی برخورد کند، باید موضوع را به بازرسی کل کشور گزارش نماید.	۱۳۹۴/۱/۱۶

ردیف	پرسش	پاسخ	توضیحات
۳۸	آیا پذیرش سمت حسابرس مستقل در شرکت‌های در حال تصفیه توسط موسسات حسابرسی و شاغلین انفرادی عضو جامعه، منوط به پذیرش سمت ناظر در شرکت‌های در حال تصفیه نیست	طبق مفاد بند ۹۵ جدول تخلفات و تنبیه‌های انضباطی موضوع ماده ۱۹ آیین نامه اجرایی هیئت انتظامی موضوع ماده ۴۱ اساسنامه جامعه، مربوط به پذیرش سمت بازرس قانونی در شرکت‌های سهامی بوده و مربوط به پذیرش سمت ناظر در شرکت‌های در حال تصفیه نیست.	۱۳۹۴/۸/۵
۳۹	آیا درخصوص کاهش اجباری سرمایه طبق مفاد ماده ۱۴۱ اصلاحیه قانون تجارت، ارائه گزارش توجیهی هیئت مدیره و اظهارنظر بازرس قانونی درباره آن، ضروری است؟	در شرایطی که کاهش اجباری سرمایه در اجرای ماده ۱۴۱ اصلاحیه قانون تجارت صورت می‌گیرد، نیاز به گزارش هیئت مدیره و اظهارنظر بازرس در خصوص توجیه کاهش سرمایه نیست.	۱۳۹۴/۸/۵
۴۰	آیا در شرایطی که صورتهای مالی واحد تجاری به تایید هیئت مدیره نرسیده است، صدور گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی درباره آن امکان پذیر است؟	طبق نظر کارگروه فنی و استانداردها که در جلسه شماره ۱۳۶ مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۱۱ ارائه گردیده است: الف. باتوجه به بخش ۷۰۰ استانداردهای حسابرسی، صدور گزارش حسابرس مستقل منوط به دریافت صورتهای مالی تایید شده توسط هیئت مدیره می‌باشد. بنابراین در صورت عدم تایید صورتهای مالی توسط هیئت مدیره، صدور گزارش حسابرس مستقل در این خصوص امکان پذیر نیست. ب. باتوجه به مفاد اصلاحیه قانون تجارت، به ویژه مفاد ماده ۱۵۱، بازرس قانونی وظیفه دارد گزارش خود را در موعد مقرر اساسنامه به مجمع عمومی	۱۳۹۴/۸/۵

	صاحبان سهام و در صورت لزوم به مراجع پیش‌بینی شده در قانون مزبور ارائه نماید.		
۱۳۹۵/۰۴/۱۲	قبول سمت بازرس توسط موسسات حسابرسی و شاغلین انفرادی عضو جامعه، برای انجام وظایف بازرس قانونی کافی بوده و عدم انجام تکالیف مقرر در ماده ۱۰۶ اصلاحیه قانون تجارت از سوی شرکت، مانع انجام تکالیف بازرس قانونی نمی‌باشد.	۴۱	آیا قبول سمت بازرس توسط موسسات حسابرسی و شاغلین انفرادی عضو جامعه، برای انجام وظایف بازرس قانونی کافی بوده و عدم انجام تکالیف مقرر در ماده ۱۰۶ اصلاحیه قانون تجارت از سوی شرکت، مانع انجام تکالیف بازرس قانونی نمی‌باشد
۱۳۹۵/۰۴/۱۲	علیرغم آنکه موضوع ادغام در قانون تجارت ایران مسکوت مانده، لیکن در قوانین دیگری نظیر ماده ۱۱۱ قانون مالیات‌های مستقیم و در قانون اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، موضوع مورد توجه مراجع ذیصلاح قرار گرفته است. به علاوه با عنایت به رویه اداره ثبت شرکت‌ها، در ثبت آگهی ادغام شرکت‌ها، عملاً موضوع ادغام از سوی اداره ثبت شرکت‌ها نیز پذیرفته شده تلقی می‌شود.	۴۲	آیا موضوع ادغام موسسات و شرکت‌ها، در قانون تجارت ایران پیش‌بینی گردیده است؟
۱۳۹۵/۰۴/۱۲	قانون به طور کلی عطف به ماسبق نمی‌شود، اما اگر در متن قانون تاریخ اجرای آن به عقب برده شده باشد، در این صورت عطف به ماسبق منطبق با قانون است.	۴۳	آیا قوانین جدید عطف به ماسبق می‌شود؟
۱۳۹۵/۰۵/۲۴	کلیه خدمات قابل ارائه در چارچوب موضوع اساسنامه موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران با موضوع قراردادهای مطروحه در بخشنامه مزبور از قبیل حسابرسی و دیگر خدمات مرتبط با آن شامل حسابرسی مالی، حسابرسی داخلی و عملیاتی، بازرسی دفاتر قانونی، خدمات تنظیم صورت‌های مالی، اصلاح حساب و حسابداری، طرح و اجرای سیستم‌های مالی اعم از	۴۴	آیا خدمات درخواستی مطروحه در بخشنامه شماره ۵۳۴/۹۰۵۳ مورخ ۱۳۸۳/۰۸/۲۶ مدیرکل درآمد حق بیمه سازمان تامین اجتماعی، با انواع خدمات مندرج در موضوع فعالیت اساسنامه موسسات حسابرسی عضو جامعه، مطابقت دارد؟

۱۳۹۵/۰۹/۲۱	دستی یا مکانیزه، خدمات حسابداری و سایر خدمات مرتبط با امور مالی و حسابداری، مطابقت دارد. "به موجب ماده ۲۷۶ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحات بعدی تا ۱۳۹۴/۴/۳۱ به مراجع مذکور در آن ماده بایستی تخلفات صورت گرفته را گزارش کنند بنابراین در سال ۱۳۹۵ اگر یکی از مصادیق جرائم موضوع ماده ۲۷۴ صورت گرفته باشد، بایستی گزارش گردد. لازم به توضیح است که بخشی از تکالیف مزبور در قانون ارتقا سلامت نظام اداری و مقابله با فساد نیز پیش بینی شده است."	آیا حسابداران رسمی در راستای انجام وظایف حسابرس مستقل و بازرس قانونی خود مکلفند موارد عدم رعایت و تخلفات قانونی مندرج در ماده ۲۷۴ قانون مالیاتهای مستقیم، را گزارش نمایند ؟	۴۵
------------	---	--	----

در ارتباط با مفاد تبصره ۲ ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۹۵ مجلس شورای اسلامی جمهوری اسلامی ایران

پرسش ۱: آیا عضویت هم‌زمان اعضای "هیئت مدیره شرکت اصلی" در "شرکت‌های فرعی"، از جمله موارد "تصدی در بیش از یک شرکت" می‌باشد؟ و در صورتی که اعضای "هیئت مدیره شرکت اصلی" بابت تصدی "سمت هیئت مدیره شرکت‌های فرعی" هیچ‌گونه وجهی دریافت ننمایند، آیا مشمول مفاد مصوبه مزبور می‌باشند؟ ضمناً با توجه به اینکه در مصوبه مزبور عنوان گردیده: "بخشی از سرمایه آن متعلق به دولت یا نهادها و مؤسسات عمومی غیر دولتی"، آیا منظور درصد مشخصی از سرمایه (به طور مثال بیش از ۵۰٪) بوده و یا "هر درصدی از سهام"، مشمول این مصوبه خواهد بود؟ چنانچه "مالکیت سرمایه دولت، نهادها یا مؤسسات عمومی غیردولتی در شرکت‌ها" به طور غیرمستقیم باشد، آیا "شرکت‌های سرمایه‌پذیر" مشمول مفاد مصوبه مذکور می‌باشند؟

پاسخ: عضویت هم‌زمان اعضای "هیئت مدیره شرکت اصلی" در "شرکت‌های فرعی" که تمام یا بخشی از سرمایه آنها متعلق به دولت، نهادها و یا مؤسسات عمومی غیردولتی می‌باشد، فارغ از دریافت یا عدم دریافت حق حضور و هرگونه وجوه دیگر و همچنین بدون در نظر گرفتن میزان سرمایه و مالکیت، مشمول مفاد تبصره ۲ ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت می‌باشد.

پرسش ۲: از آنجایی که دستیابی به اطلاعات مربوط به اعضای هیئت مدیره و مدیر عامل کلیه شرکت‌های مشمول مصوبه مذکور، به سهولت امکان‌پذیر نبوده و به ویژه اطلاعات مرتبط با "حق حضور در جلسات و پاداش" نیز در بخش عمده موارد، افشاء نمی‌شود و با توجه به اینکه بازرس قانونی فاقد امکانات لازم برای راستی‌آزمایی اطلاعات ارائه شده در مورد تصدی و یا عدم تصدی اعضای هیئت مدیره شرکت موضوع گزارش بازرس در سایر شرکت‌ها است، وظیفه و نحوه برخورد حسابرس و بازرس در این خصوص چگونه می‌باشد؟

پاسخ: حسابرس و بازرس قانونی در خصوص کنترل رعایت تبصره ۲ ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مکلفند، کلیه رسیدگی‌های لازم را طبق استانداردهای حسابرسی به عمل آورده و نسبت به اخذ تأییدیه مدیران که به امضای کلیه اعضای هیئت مدیره و مدیرعامل شرکت رسیده و مبین رعایت مفاد تبصره فوق‌الذکر باشد، اقدام نمایند.

ردیف	پرسش	پاسخ	توضیحات
۴۶	چگونگی گزارشگری حسابرس در ارتباط با موارد عدم رعایت و تخلفات قانونی مندرج در ماده ۲۷۴ قانون اصلاح قانون مالیاتهای مستقیم مصوب تیر ماه ۱۳۹۴	به موجب ماده ۲۷۶ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۰۳ و اصلاحات بعدی تا ۱۳۹۶/۰۴/۳۱ مراجع مذکور در آن ماده بایستی تخلفات صورت گرفته را گزارش کنند. بنا براین در سال ۱۳۹۵ اگر یکی از مصادیق جرایم موضوع ماده ۲۷۴ صورت گرفته باشد ، بایستی گزارش گردد. لازم به توضیح است که بخشی از تکالیف مزبور در قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد نیز پیش بینی شده است.	۱۳۹۵/۰۹/۲۱
۴۷	یک شرکت سهامی در تیرماه ۱۳۹۵ مجمع عمومی عادی سالانه سال ۱۳۹۴ را برگزار و ضمن تصویب صورت های مالی سال ۱۳۹۴، بازرس قانونی (شخص حقیقی) شرکت را انتخاب نموده است و صورتجلسه در روزنامه رسمی درج شده است. سهامداران شرکت مذکور حاضر به برگزاری مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده جهت تغییر بازرس قانونی و انتخاب مؤسسه حسابرسی به عنوان بازرس قانونی نیستند. سؤال (یک) آیا مؤسسه حسابرسی می تواند حسابرسی سال ۱۳۹۵ شرکت فوق را در اسفند ماه ۱۳۹۵ پذیرفته و قرارداد حسابرسی صورت های مالی منعقد نماید؟ سؤال (دو) آیا مؤسسه حسابرسی می تواند پس از پایان سال ۱۳۹۵، در فروردین سال ۱۳۹۶ قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی صاحبان سهام و تصویب صورت های مالی سال ۱۳۹۵، حسابرسی سال ۱۳۹۵ شرکت را پذیرفته و قرارداد حسابرسی صورت های مالی را منعقد نماید؟	با توجه به قوانین و مقررات موجود، مؤسسه حسابرسی مجاز به انعقاد قرارداد نمی باشد.	۱۳۹۶/۰۱/۲۷
۴۸	آیا شخص حقوقی عضو هیئت مدیره شرکت سهامی بایستی سهام وثیقه موضوع ماده ۱۱۴ اصلاحیه قانون تجارت را به نام نماینده خود (شخص حقیقی) منتقل نماید؟	از آنجائیکه مطابق ماده ۱۱۰ اصلاحیه قانون تجارت اشخاص حقوقی می توانند به مدیریت شرکت انتخاب شوند و در این صورت مسئولیت های مدنی شخص حقیقی عضو هیئت مدیره را دارند، لذا نگهداری تعداد لازم از سهام شخص حقوقی در شرکت متبوعه به عنوان سهام وثیقه کفایت می نماید.	۱۳۹۶/۰۲/۰۳
۴۹	در ارتباط با مفاد تبصره ۲ ماده ۲۴۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۹۵ مجلس شورای اسلامی : الف - آیا عضویت هم زمان اعضای هیئتمدیره شرکت اصلی در شرکت های فرعی از جمله موارد تصدی در بیش از یک شرکت می باشد و در صورتیکه اعضای هیئت مدیره شرکت اصلی بابت تصدی سمت هیئتمدیره شرکت های فرعی هیچگونه وجهی دریافت نمایند آیا مشمول مفاد مصوبه مزبور می باشند؟ ضمناً با توجه به اینکه در مصوبه مزبور عنوان گردیده: " بخشی از سرمایه آن متعلق به دولت یا نهادها و مؤسسات عمومی غیر دولتی " آیا منظور درصد مشخصی از سرمایه (بطور مثال بیش از ۵۰٪) بوده و یا چنانچه هر درصدی از سهام، مشمول این مصوبه خواهد بود ب- چنانچه، مالکیت سرمایه دولت، نهادها یا مؤسسات عمومی غیردولتی در شرکت ها بطور غیرمستقیم باشد، آیا شرکت های سرمایه پذیر مشمول مفاد مصوبه مذکور می باشند؟	عضویت هم زمان اعضای هیئتمدیره شرکت اصلی در شرکت های فرعی که تمام یا بخشی از سرمایه آنها متعلق به دولت، نهادها و یا مؤسسات عمومی غیردولتی می باشد، فارغ از دریافت یا عدم دریافت حق حضور و هرگونه وجوه دیگر و همچنین بدون در نظر گرفتن میزان سرمایه و مالکیت، مشمول مفاد تبصره ۲ ماده ۲۴۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت می باشد.	۱۳۹۶/۰۲/۲۴

قوانین و مقررات

ردیف	پرسش	پاسخ	توضیحات
۵۰	ب- از آنجائیکه دستیابی به اطلاعات مربوط به اعضای هیئت‌مدیره و مدیرعامل کلیه شرکت‌های مشمول مصوبه مذکور به سهولت امکان‌پذیر نبوده و به ویژه اطلاعات مرتبط با حق حضور در جلسات و پاداش نیز در بخش عمده موارد، افشاء نمی‌شود و با توجه به اینکه بازرس قانونی فاقد امکانات لازم برای راستی‌آزمایی اطلاعات ارائه شده در مورد تصدی و یا عدم تصدی اعضای هیئت‌مدیره شرکت موضوع گزارش بازرس در سایر شرکت‌ها است، وظیفه و نحوه برخورد حسابرس و بازرس در این خصوص چگونه می‌باشد؟	حسابرس و بازرس قانونی در خصوص کنترل رعایت تبصره ۲ ماده ۲۴۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، مکلف است کلیه رسیدگی‌های لازم را طبق استانداردهای حسابرسی به عمل آورده و نسبت به اخذ تأییدیه مدیران که به امضاء کلیه اعضای هیئت‌مدیره و مدیرعامل شرکت رسیده و مبین رعایت مفاد تبصره فوق‌الذکر باشد، اقدام نماید.	۱۳۹۶/۰۲/۲۴
۵۱	۱- در صورتیکه هر یک از ذینفعان (از جمله سهامداران جزء شرکت) درخواست صورت‌های مالی یا سایر اطلاعات از بازرس قانونی شرکت داشته باشند و شرکت نیز اطلاعات مزبور را در اختیار ایشان قرار ندهد، آیا بازرس قانونی اجازه ارائه اطلاعات مورد درخواست سهامداران را بطور مستقیم دارد و تا چه اندازه بایستی در این خصوص پاسخگو باشد؟ ۲- در صورتی که بازرس قانونی قبل از قبولی سمت بازرسی در سنوات قبل، وظیفه حسابرسی شرکت را به عهده داشته، آیا امکان ارائه اطلاعات مندرج در بند ۱-۲ فوق به سهامداران درخواست‌کننده اطلاعات در خصوص مدتی که بازرس قانونی شرکت نبوده را، خواهد داشت؟	با توجه به مفاد مواد ۱۳۹، ۱۴۸، ۱۵۰ و ۱۵۱ اصلاحیه قانون تجارت، بازرس قانونی صرفاً در قبال مجمع عمومی و در مواردی مراجع قضائی، پاسخگو می‌باشد و لذا هیچگونه تکالیفی در خصوص پاسخگویی به سایر ذینفعان (از جمله سهامداران جزء) و ارائه اسناد و اطلاعات به آنها ندارد.	۱۳۹۶/۰۲/۲۴
۵۲	چگونگی درج موارد موضوع وظایف بازرس قانونی در گزارشات حسابرسی صادره توسط موسسه حسابرسی برای شرکت سهامی که موسسه حسابرسی بازرس قانونی شرکت نبوده (انتخاب حسابرس بعد از پایان سال مالی صورت پذیرفته، بطور مثال انجام حسابرسی عملکرد سنوات مالی ۱۳۹۴ و ما قبل که امسال قرارداد منعقد می‌شود)؟	مروور زمان منتفی‌کننده وظایف حسابرس در خصوص درج موارد مغایر با قوانین و مقررات در گزارش حسابرس مستقل، (موضوع بند الف ماده ۴ آئین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابداران رسمی)، نمی‌باشد.	۱۳۹۶/۰۴/۱۱

قوانین و مقررات

ردیف	پرسش	پاسخ	توضیحات
۵۳	آیا انجام حسابرسی بدون داشتن سمت بازرس مجاز می باشد؟ و آیا پذیرش حسابرسی شرکت‌هایی که بازرس آنها از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی نمی‌باشند، نیز مجاز است؟	الف: پذیرش حسابرسی صورتهای مالی هر سال جاری یک شرکت سهامی بدون داشتن سمت بازرس همان سال، طبق مقررات جامعه حسابداران رسمی ایران مجاز نمی‌باشد. ب: انجام عملیات حسابرسی سنوات گذشته یک شرکت سهامی که مجمع عمومی آن بر اساس گزارش بازرس قانونی سال مربوطه، صورتهای مالی آن را تصویب نموده و صورتجلسه مجمع عمومی آن نیز به مرجع ثبت شرکت‌ها جهت ثبت ارائه شده باشد، بلامانع است و به موجب "ماده ۴ آئین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی صلاح به عنوان حسابدار رسمی" مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی مکلفند در گزارش حسابرسی نسبت به رعایت قوانین و مقررات تجاری، مالیاتی و سایر قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت شخص مورد رسیدگی، صریحاً اظهار نظر نمایند	۱۳۹۶/۰۵/۰۸
۵۴	مسئولیت‌های بازرس اصلی چه زمانی خاتمه می یابد؟ و اینکه آیا بازرس اصلی مجاز به انجام وظایف مصرحه در اصلاحیه قانون تجارت بین تاریخ خاتمه مسئولیت تا تاریخ تهیه گزارش موضوع مواد ۱۵۰، ۱۴۸ و ۱۵۱ قانون مزبور می‌باشد؟	طبق ماده ۱۴۴ اصلاحیه قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷، مجمع عمومی در هر سال یک یا چند بازرس انتخاب می‌کند تا بر طبق قانون مزبور به وظایف خود عمل کند. از سویی یکی از وظایف اصلی بازرس طبق مواد ۱۴۸ و ۲۳۲ قانون مزبور، اظهارنظر در خصوص صحت و درستی صورت دارائی‌ها و بدهی‌ها، صورت حساب دوره عملکرد و حساب سود و زیان و ترازنامه (صورتهای مالی) که مدیران برای تسلیم به مجمع عمومی سالانه تهیه می‌کنند، تعیین شده است. لذا مدت مأموریت بازرس قانونی صرف از نظر از زمان انتخاب وی، محدود به دوره مالی شرکت مورد نظر می‌باشد.	۱۳۹۶/۰۵/۰۸
۵۵	چنانچه شرکت بر اثر زبان‌های وارده مشمول مفاد ماده ۱۴۱ اصلاحیه قانون تجارت باشد، آیا می‌تواند بدون کاهش سرمایه، مبادرت به افزایش سرمایه نماید؟	در صورتیکه شرکتی مشمول مفاد ماده ۱۴۱ اصلاحیه قانون تجارت باشد، افزایش سرمایه بدون کاهش سرمایه امکان‌پذیر است.	۱۳۹۶/۰۵/۰۸
۵۶	آیا صرفاً پذیرش مسئولیت بازرس قانونی در شرکت‌های سهامی خاص توسط مؤسسات حسابرسی و یا حسابداران رسمی شاغل انفرادی عضو جامعه، امکان پذیر می‌باشد؟	طبق مواد ۲ و ۴ آئین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی، در شرکت‌های سهامی، پذیرش سمت "حسابرس" و "بازرس قانونی" (در شرکت‌های مشمول) قابل تفکیک نمی‌باشد و طبق مواد مزبور اعضای جامعه باید سمت حسابرس و بازرس را توأماً بپذیرند.	۱۳۹۶/۰۶/۰۵

ردیف	پرسش	پاسخ	تاریخ صورت جلسه
۵۷	آقای "الف" عضو هیأت مدیره شرکت "آلفا" و سهامدار شرکت "بتا" می باشد (آقای "الف" در شرکت "بتا" هیچ گونه سمتی ندارد). آیا معاملات فی مابین دو شرکت مذکور مشمول ماده (۱۲۹) اصلاحیه قانون تجارت می باشد؟	طبق مفاد ماده (۱۲۹) اصلاحیه قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷، معاملات فی مابین دو شرکت مذکور، در شرکت "آلفا" مشمول مفاد ماده (۱۲۹) اصلاحیه قانون تجارت می باشد و در شرکت "بتا" به عنوان معامله با سایر اشخاص وابسته تلقی می گردد.	۱۳۹۶/۱۰/۱۱
۵۸	در صورتی که حق تقدم خرید سهام از برخی سهامداران توسط مجمع عمومی فوق العاده افزایش سرمایه سلب گردد، لیکن موضوع در گزارش توجیهی هیأت مدیره که توسط بازرس مورد رسیدگی قرار گرفته و نسبت به آن گزارش موضوع ماده ۱۶۱ اصلاحیه قانون تجارت صادر گردیده، مطرح نشده باشد، تکلیف بازرس قانونی چیست؟	بازرس در قبال تصمیم اتخاذ شده توسط مجمع عمومی فوق العاده، به شرح پیش گفته (سلب حق تقدم از برخی سهامداران)، با توجه به این که در گزارش توجیهی افزایش سرمایه مورد گزارشگری بازرس مطرح نشده است، مسئولیتی ندارد. در چنین شرایطی صورت جلسه مجمع عمومی فوق العاده نبایستی توسط بازرس امضا شود و ضرورتی به اصلاح گزارش صادره توسط بازرس نیز نمی باشد.	۱۳۹۶/۱۱/۱۵
۵۹	آیا عدم حضور بازرس و عدم قرائت گزارش توسط بازرس در مجمع عمومی فوق العاده مربوط به افزایش سرمایه جهت تصمیم گیری نسبت به افزایش سرمایه و یا در مجمع عمومی عادی سالیانه جهت تصمیم گیری نسبت به تصویب صورتهای مالی، مغایر با قانون تجارت می باشد؟	اصلاحیه قانون تجارت در خصوص الزام حضور و قرائت گزارش توسط بازرس در جلسات مجامع عمومی فوق العاده و یا سالیانه جهت تصمیم گیری در خصوص افزایش سرمایه و یا تصویب صورتهای مالی، مسکوت می باشد. لیکن در خصوص مجامع مذکور مربوط به شرکت های پذیرفته شده در سازمان بورس و اوراق بهادار، ضروری است مقررات وضع شده توسط سازمان مزبور در خصوص حضور حسابرس مستقل و بازرس در مجامع به طور کامل رعایت شود. توضیحاً، علیرغم سکوت اصلاحیه قانون تجارت در خصوص حضور حسابرس و بازرس قانونی در جلسات مجامع عمومی، به منظور جلوگیری از هرگونه تحریف گزارش حسابرس و بازرس قانونی هنگام قرائت آن، به ویژه در خصوص افزایش سرمایه، حضور حسابرس و بازرس قانونی در مجامع عمومی که گزارش حسابرس و بازرس در آن مطرح می باشد، توصیه می گردد.	۱۳۹۷/۱/۲۸

ردیف	پرسش	پاسخ	تاریخ صورت جلسه
۶۰	موضع گیری حسابرس و بازرس در ارتباط با کاهش سرمایه صورت گرفته با استناد به ماده (۱۴۱) اصلاحیه قانون تجارت، توسط شرکتی که دارای سود انباشته بوده و مشمول ماده (۱۴۱) قانون تجارت نمی باشد، چگونه است؟	کاهش سرمایه در خصوص شرکت هایی با وجود زیان انباشته کمتر از نصف سرمایه و یا دارا بودن سود انباشته، مشمول مفاد ماده (۱۴۱) اصلاحیه قانون تجارت نبوده و به عنوان کاهش اختیاری سرمایه محسوب می گردد. همچنین مشمول محدودیت ها و شرایط موضوع مواد (۱۸۹) الی (۱۹۷) قانون مزبور می باشد.	۱۳۹۷/۱/۲۸
۶۱	سال مالی شرکتی ۳۰ آذرماه ۱۳۹۶ است، در صورتی که مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده آن شرکت در تاریخ ۱۳۹۶/۲/۱۹ تشکیل و اعضای جدید هیأت مدیره را انتخاب و مراتب نیز در روزنامه رسمی مورخ ۱۳۹۶/۵/۲۴ آگهی گردد، مسئولیت تهیه و تنظیم صورتهای مالی، گزارش فعالیت هیأت مدیره، تأییدیه مدیران برای سال مالی فوق الذکر، به عهده کدام هیأت مدیره است؟	طبق مفاد مواد (۱۱۰) و (۱۳۵) اصلاحیه قانون تجارت، اعضای جدید هیأت مدیره شرکت از تاریخ انتخاب (به ویژه تاریخ ثبت در اداره ثبت شرکت ها)، در سمت اعضای هیأت مدیره دارای مسئولیت و اختیارات هیأت مدیره خواهند بود، لذا کلیه مسئولیت های یاد شده به عهده اعضای هیأت مدیره جدید است.	۱۳۹۷/۱/۲۸
۶۲	چنانچه اشخاص حقوقی عضو هیأت مدیره شرکتی، نماینده حقیقی خود را ظرف مدت مقرر در اساسنامه به شرکت معرفی ننمایند و در چنین شرایطی طبق مفاد اساسنامه مستعفی تلقی شوند، آیا شرکت می تواند از بازرس قانونی خود بخواهد جهت انتشار آگهی دعوت مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده به منظور انتخاب اعضای هیأت مدیره شرکت، اقدام نماید؟	تحت شرایط ذکر شده در پرسش، طبق مفاد ماده (۱۱۳) اصلاحیه قانون تجارت، هر ذینفع از جمله سهامدار مربوط حق دارد از بازرس قانونی شرکت بخواهد که با رعایت تشریفات لازم، نسبت به دعوت مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده، جهت انتخاب مدیران، اقدام نماید. بازرس قانونی مکلف به اجرای درخواست مزبور می باشد.	۱۳۹۷/۳/۸
۶۳	آیا داشتن سمت بازرس قانونی هم زمان با حسابرس، در خصوص شرکت های سهامی موضوع تبصره ۲ ماده (۲۷۲) قانون مالیات های مستقیم، توسط مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران، الزامی است؟	در صورتی که مجامع عمومی شرکت ها رأساً مبادرت به انتخاب حسابرس نموده اند، داشتن سمت بازرس قانونی هم زمان با حسابرس، طبق قوانین و مقررات جامعه حسابداران رسمی ایران، الزامی است. لیکن داشتن سمت بازرس قانونی هم زمان با حسابرس برای مؤسسات حسابرسی که در راستای اعمال مقررات تبصره ۲ ماده مزبور، توسط سازمان امور مالیاتی انتخاب و مسئولیت حسابرسی مالیاتی شرکت های مشمول را به عهده دارند، الزامی نیست.	۱۳۹۷/۵/۹

ردیف	پرسش	پاسخ	تاریخ صورت جلسه
۶۴	قرارداد حسابرسی، عنوان گزارش حسابرسی و گزارشگری موارد مربوط به اساسنامه و قوانین و مقررات در شرکت های تعاونی که اساسنامه آنها طبق فرم نمونه و ضوابط تعیین شده توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی می باشد، چگونه است؟	قرارداد حسابرسی بایستی طبق فرم نمونه جامعه حسابداران رسمی ایران تنظیم و در ماده (۱) قرارداد، در خصوص وظایف بازرس، "قانون تعاون" نیز تصریح شود، گزارشگری نیز باید طبق دستورالعمل تهیه و تنظیم گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی جامعه انجام گردد. بدیهی است کاربرد واژه "قانونی" بعد از عنوان بازرس موضوعیت ندارد.	۱۳۹۷/۴/۱۲
۶۵	طبق تبصره ۲ قانون اصلاح ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۹۵، هیچ فردی نمی تواند اصالتاً یا به نمایندگی از شخص حقوقی، همزمان در بیش از یک شرکت که تمام یا بخشی از سرمایه آن متعلق به دولت یا نهادها و یا مؤسسات عمومی غیردولتی است، به سمت مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره انتخاب شود. (۱) آیا مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره شرکت هایی که به طور غیرمستقیم تمام یا بخشی از سرمایه آنها متعلق به دولت یا نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی است، مشمول تبصره مزبور می باشند یا خیر؟ (۲) آیا میزان سرمایه گذاری دولت یا نهادها یا مؤسسات عمومی غیردولتی در شرکت ها، تأثیری در شمول تبصره فوق الذکر نسبت به مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره شرکت های سرمایه پذیر دارد؟ به طور مثال چنانچه میزان سرمایه گذاری معادل فقط یک سهم از سرمایه گذاری شرکت سرمایه پذیر باشد.	در خصوص شمول حکم تبصره (۲) قانون اصلاح ماده (۲۴۱) در مورد شرکت هایی که به طور غیرمستقیم تمام یا بخشی از سرمایه آنها متعلق به دولت یا نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی است، به موجب نظریات شماره ۳۱۲۴۸/۹۷۴۵۷ مورخ ۱۳۹۵/۸/۹ و شماره ۳۰۳۱۳/۴۱۴۶۹ مورخ ۱۳۹۵/۷/۲۸ که در پاسخ به استعلامات مشابه صادر شده، با توجه به این که سرمایه اعم از سرمایه مستقیم و یا غیرمستقیم (با واسطه) می باشد، لذا ممنوعیت یاد شده شامل شرکت هایی که دولت یا نهادها و یا مؤسسات عمومی غیردولتی به صورت مستقیم سهامدار آنها نیست، بلکه شرکت های وابسته به سهامداران مزبور سهامدار آن شرکت ها می باشند، نیز می گردد. همچنین در خصوص ممنوعیت موضوع تبصره مذکور راجع به عضویت همزمان مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره در بیش از یک شرکت که تمام یا بخشی از سرمایه آن متعلق به دولت یا نهادها و یا مؤسسات عمومی غیردولتی می باشد، تفاوتی بین شرکت اصلی و شرکت تابعه و وابسته از این حیث وجود ندارد.	۱۳۹۷/۵/۹

ردیف	پرسش	پاسخ	تاریخ صورتجلسه
۶۶	آیا کنترل رعایت تبصره (۲) قانون اصلاح ماده ۲۴۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۹۵، در سایر شرکت‌ها به جز شرکت‌های سهامی عام و خاص نیز موضوعیت دارد؟ به طور مثال شرکت‌ها با مسئولیت محدود و...	هرچند تبصره (۲) قانون یاد شده، مربوط به لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت است که مختص به شرکت‌های سهامی است، مع‌هذا با توجه به اطلاق واژه "شرکت" در تبصره مزبور، حکم آن راجع به همه شرکت‌های موضوع قانون تجارت می‌باشد، ضمن این که غالب شرکت‌های وابسته به دولت‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی، به صورت سهامی هستند.	۱۳۹۷/۵/۹
۶۷	شرکت‌های دولتی موضوع تبصره ۱ قانون اصلاح ماده (۲۴۱) لایحه قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۹۵، آیا بر اساس تعریف مندرج در ماده (۴) قانون محاسبات عمومی کشور قابل احراز هستند یا شرکت‌های دولتی تعریف شده در ماده (۴) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۱۸؟	با توجه به این که قانون اصلاح ماده (۲۴۱) متضمن ماهیت استخدامی است و از سوی دیگر تبصره (۱) آن نیز به ماده (۸۷) قانون مدیریت خدمات کشوری ارجاع داده شده است، لذا از نظر توصیف و تعریف شرکت‌های دولتی، قانون مدیریت خدمات کشوری ناظر بر موضوع خواهد بود.	۱۳۹۷/۵/۹
۶۸	آیا حسابدار رسمی شاغل عضو کانون کارشناسان رسمی دادگستری (شریک مؤسسه یا حسابدار رسمی شاغل در استخدام مؤسسه)، به استناد حکم دادگاه صالحه، می‌تواند به عنوان مدیر تصفیه یک شرکت در حال تصفیه، منصوب شود.	انتصاب حسابدار رسمی شاغل به عنوان مدیر تصفیه شرکت در حال تصفیه، مغایر با مفاد بند "ث" ماده (۱) اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران می‌باشد.	۱۳۹۷/۵/۱۵
۶۹	در شرایطی که اداره ثبت شرکت‌ها از ثبت صورتجلسه مجمع عمومی انتخاب مؤسسه حسابرسی عضو جامعه به عنوان بازرس قانونی سال ۱۳۹۶، به دلیل این که صورتجلسه بعد از صورتجلسه مجمع انتخاب آن مؤسسه به عنوان بازرس قانونی سال ۱۳۹۷ ارائه شده، خودداری نموده است، آیا امکان صدور گزارش حسابرسی برای سال ۱۳۹۶ توسط مؤسسه یاد شده وجود دارد؟	امکان صدور گزارش حسابرسی برای سال ۱۳۹۶ در چارچوب قوانین و مقررات وجود دارد. در چنین شرایطی، بایستی در قسمت سایر وظایف بازرس قانونی، عدم رعایت مفاد ماده (۱۰۶) اصلاحیه قانون تجارت مبنی بر عدم ثبت صورتجلسه مجمع عمومی انتخاب بازرس قانونی سال ۱۳۹۶ درج شود. چنانچه برای سال ۱۳۹۶ بازرس دیگری انتخاب شده و صورتجلسه مجمع عمومی مربوط در مرجع ثبت شرکت‌ها به ثبت رسیده باشد، مؤسسه موضوع پرسش پس از خلع بازرس قبلی، می‌تواند گزارش با شرایط ذکر شده فوق را صادر نماید.	۱۳۹۷/۶/۱۱

ردیف	پرسش	پاسخ	تاریخ صورت جلسه
۷۰	چنانچه بر اساس درخواست یا موافقت سهامدار ذینفع، پرداخت سود سهام تعلق گرفته به ایشان به تعویق بیافتد (عدم پرداخت ظرف ۸ ماه مندرج در ماده ۲۴۰ اصلاحیه قانون تجارت)، آیا حسابرس و بازرس قانونی در گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی، کماکان ملزم به درج بند عدم رعایت ماده مزبور می‌باشد؟ در چنین شرایطی تغییر سرفصل حساب از "سود سهام پرداختنی" به سرفصل "سایر حسابهای پرداختنی"، ضرورت دارد؟	در صورت وجود شواهد و مستندات کافی (به عنوان مثال مصوبه ارکان صلاحیتدار واحد سرمایه‌گذار) مبنی بر درخواست یا موافقت سهامدار ذینفع جهت تعویق پرداخت سود سهام برای مدت زمانی بیش از مهلت مقرر در ماده مزبور، مشمول درج در گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی نمی‌باشد. مضافاً تغییر سرفصل حساب از سود سهام پرداختنی به سرفصل سایر حسابهای پرداختنی و یا حسابهای دیگر، ضرورت ندارد. همچنین موضوع عدم پرداخت سود سهام ظرف مهلت مقرر در قانون و دلایل آن، به نحو مناسب در یادداشت مربوط افشاء گردد.	۱۳۹۷/۷/۱۰
۷۱	آیا ادامه حسابرسی و صدور گزارش نسبت به صورتهای مالی شرکتی که ۳ عضو از ۵ عضو هیأت‌مدیره آن صورتهای مالی را تایید کرده اند، امکان‌پذیر می‌باشد؟	طبق ماده ۱۲۱ اصلاحیه قانون تجارت، تصمیمات هیأت‌مدیره باید با اکثریت آرای حاضرین در جلسات هیأت‌مدیره اتخاذ گردد، مگر آنکه در اساسنامه اکثریت بیشتری مقرر شده باشد. لذا، چنانچه اساسنامه شرکت، اکثریت بیشتری را مقرر نکرده باشد، ادامه عملیات حسابرسی و صدور گزارش نسبت به صورتهای مالی مزبور بلامانع است. ضمناً موضوع تأیید صورتهای مالی صرفاً توسط ۳ نفر از اعضای هیأت‌مدیره به نحو مناسبی در گزارش حسابرس مستقل در قسمت "سایر مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی" درج شود.	۱۳۹۷/۸/۱۴
۷۲	مجمع عمومی عادی سالیانه عملکرد سال ۱۳۹۶ شرکتی مفروض، به دلیل عدم حصول به حد نصاب قانونی تشکیل نشده است. چنانچه هیأت‌مدیره نسبت به دعوت مجدد مجمع (نوبت دوم) اقدامی نکرده باشد، آیا بازرس قانونی آن شرکت در خصوص دعوت مجمع عمومی	با توجه به اینکه گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی سال مالی ۱۳۹۶ صادر گردیده و جهت ارائه به مجمع عمومی عادی آماده است، لیکن مجمع عمومی تشکیل نگردیده است. لذا وظیفه دیگری برای حسابرس مستقل و بازرس قانونی وجود ندارد و مسئولیت حسابرس مستقل و بازرس قانونی پس از ارائه گزارش به شرکت، خاتمه یافته تلقی می‌گردد. ضمناً طبق ماده ۲۰۱ اصلاحیه قانون تجارت، شرکت باید تا ۱۰ ماه پس از پایان سال مالی، مجمع عمومی عادی سالانه را برای رسیدگی به حسابهای سال مالی تشکیل دهد، در	۱۳۹۷/۹/۱۰

ردیف	پرسشی	پاسخ	تاریخ صورت جلسه
	نوبت دوم، دارای وظیفه ای می باشد. همچنین با توجه به صدور گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی سال ۱۳۹۶ و عدم تشکیل مجمع عمومی سال مزبور، وظیفه بازرس قانونی تا چه زمانی ادامه خواهد داشت؟	غیر این صورت هر ذینفع می تواند انحلال شرکت را از دادگاه درخواست نماید.	
۷۳	یک شرکت سهامی خاص مفروض، قبل از پایان سال مالی منحل و مراتب انحلال نیز در همان سال مالی در اداره ثبت شرکتها به ثبت رسیده است. چنانچه مجمع فوق العاده تصویبکننده انحلال شرکت، در خصوص انتخاب حسابرس و ناظر تصفیه تصمیم نگرفته و شرکت نیز صرفاً صورتهای مالی برای پایان سال را به روال معمول تهیه و به حسابرس مستقل و بازرس قانونی خود ارائه نموده باشد. در چنین شرایطی نحوه برخورد حسابرس مستقل و بازرس قانونی چگونه است؟	با توجه به انحلال شرکت و عدم تهیه صورتهای مالی مطابق با نشریه ۱۵۵ سازمان حسابرسی با عنوان "گزارشگری مالی و حسابرسی شرکتهای در حال تصفیه" حسابرس مستقل و بازرس قانونی می تواند نسبت به صورتهای مالی ارائه شده رسیدگی و اظهار نظر نماید. بدیهی است، وظایف بازرس قانونی محدود به دوره منتهی به تاریخ انحلال می باشد. به علاوه حسابرس مستقل بایستی موارد عدم رعایت استانداردهای حسابداری و قوانین و مقررات مرتبط را در گزارش خود درج نماید.	۱۳۹۷/۱۱/۱۳